

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Andrzej Siuchniński

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **P. M.**

oskarżonego z art. 284 § 2 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 5 października 2023 r.

skargi w trybie art. 539a § 1 k.p.k.

wniesionej przez prokuratora

na wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 21 czerwca 2023 r., sygn. akt III Ka 897/22,

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Ropczycach

z dnia 22 września 2022 r., sygn. akt II K 124/20,

i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

P. M. został oskarżony o to, że bliżej nieustalonego dnia nie później niż 31 marca 2019 roku, w nieustalonym miejscu na terenie Polski, przywłaszczył powierzone mu w nocy z 10 na 11 stycznia 2019 roku w Wielkiej Brytanii w mieście M. rzeczy w postaci siedmiu kartonowych pudełek oraz jednego czarnego pojemnika na kółkach, w których zapakowane były rzeczy należące do M. Z. w łącznej wysokości co najmniej 9 000 zł, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne, tj. o czyn z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Ropczycach, wyrokiem z dnia 22 września 2022 r., sygn. II K 124/20, skazał oskarżonego P. M. za zarzucany mu czyn na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, zobowiązując go na podstawie art. 46 § 1 k.k. do naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego M. Z. kwoty 8.725 zł.

Obrońca oskarżonego zaskarżyła ten wyrok w całości, zarzucając mu:

1. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, a w szczególności art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k., polegającą na naruszeniu zasady obiektywizmu i zasady domniemania niewinności poprzez brak rozstrzygnięcia niedających się usunąć wątpliwości na korzyść oskarżonego, przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, nieuwzględnienie przy wyrokowaniu całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej i uwzględnienie jedynie okoliczności przemawiających na niekorzyść oskarżonego, a tym samym oparcie treści wyroku na selektywnie wybranym materiale dowodowym, nierzetelnej ocenie oraz odmówienie waloru wiarygodności bez należytego i przekonywającego uzasadnienia wyjaśnieniom oskarżonego, a przez to dokonanie nieprawidłowych ustaleń faktycznych, czego konsekwencją było przyjęcie, iż oskarżony dopuścił się zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu,
2. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia art. 4 k.p.k., 7 k.p.k., 410 k.p.k. i 424 § 1 pkt 1 k.p.k., wyrażającą się w ustaleniu okoliczności faktycznych sprawy na podstawie niekompletnego materiału dowodowego, z pominięciem przesłuchania M. S., bez umotywowania takiego stanowiska w uzasadnieniu wyroku,
3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść poprzez przyjęcie, iż oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu

zabronionego, podczas gdy okoliczności sprawy oraz prawidłowa i całościowa wykładnia materiału dowodowego, a w szczególności okoliczności wyjaśnień oskarżonego P. M. oraz istniejące wątpliwości i rozbieżności prowadzą do wniosku, iż brak jest przekonujących dowodów, świadczących o tym, że oskarżony P. M. jest winny zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu.

Podnosząc powyższe, wniosła o uniewinnienie oskarżonego, ewentualnie uchylenie wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie, wyrokiem z dnia 21 czerwca 2023 r., sygn. akt III Ka 897/22, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Ropczycach do ponownego rozpoznania.

Prokurator Prokuratury Rejonowej w Ropczycach wniósł skargę na wyrok Sądu Odwoławczego, zaskarżając go w całości na niekorzyść oskarżonego i zarzucając mu naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. poprzez uznanie, że w sprawie zachodzi przesłanka uzasadniająca uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Ropczycach z dnia 22 września 2022 r., sygn. II K 124/20 i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, podczas gdy w sprawie brak jest podstaw do stwierdzenia, że zaistniała konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości.

W oparciu o powyższe wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W obowiązującym aktualnie w Polsce modelu postępowania odwoławczego możliwość uchylenia wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania została silnie ograniczona, sprowadzając się do trzech sytuacji: zaistnienia bezwzględnych przyczyn odwoławczych, konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości oraz tej, gdy wydanie wyroku reformatoryjnego naruszyłoby regułę *ne peius*, wskazaną w art. 454 § 1 k.p.k. Zaistnienie którejkolwiek z tych przesłanek, wymienionych w art. 437 § 2 k.p.k., oznacza, że przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi *meriti* jest niezbędne dla realizacji celów postępowania karnego i nie ma możliwości sanowania błędów postępowania pierwszoinstancyjnego lub uzupełnienia materiału dowodowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę na wyrok sądu odwoławczego, nie ocenia poprawności rozpoznania środka odwoławczego, lecz jedynie, jak wynika z poglądu wyrażonego w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17, kontroluje, czy w sprawie zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k. na etapie postępowania odwoławczego (albo jeśli to było powodem uchylenia wyroku, a zarzut taki podniesiono w skardze) albo czy sąd odwoławczy uchylił wyrok mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego oraz czy jest konieczne przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (art. 437 § 2 *in fine* k.p.k.). Zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy w tym postępowaniu ogranicza się zatem do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2020 r., sygn. akt I KS 9/20).

W niniejszej sprawie trzeba ocenić, że Sąd odwoławczy uchylając wyrok Sądu I instancji i przekazując mu sprawę do ponownego rozpoznania, naruszył treść art. 437 § 2 k.p.k. Wskazując na potrzebę przeprowadzenia przewodu sądowego w całości, jednocześnie w uzasadnieniu orzeczenia zaznaczył, że materiał dowodowy wymaga zaledwie uzupełnienia, a nie skompletowania od początku. Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 § 2 zdanie drugie *in fine* k.p.k., jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi tylko wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., sygn. akt I KZP 3/19). „Jeżeli natomiast naruszenie przez sąd pierwszej instancji przepisów procesowych nie odnosi się do całego przewodu sądowego i nie ma skutku dotyczącego całości tego przewodu, to wówczas, co oczywiste, zajdzie tylko konieczność powtórzenia przewodu sądowego jedynie w części, której uchybienie dotyczy, a to nie uprawnia sądu odwoławczego do przyjęcia,

iż jest konieczne przeprowadzenie przez sąd pierwszej instancji na nowo przewodu sądowego w całości” (tamże).

Ponieważ wymagające uzupełnienia dowody - z zeznań M. S., żony M. Z. oraz, ewentualnie, M. B. - można było przeprowadzić przed Sądem II instancji, uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Ropczycach, celem przeprowadzenia przed tym Sądem powyższych dowodów, jest w świetle obecnie obowiązujących przepisów nieuzasadnione. Nie ma znaczenia, że, jak zaznaczył Sąd II instancji, „biorąc pod uwagę zakres dowodów osobowych wnioskowanych do przeprowadzenia w sprawie w akcie oskarżenia, ograniczony do wyjaśnień oskarżonego, zeznań świadków M. Z., M. B., A. M. wraz z dowodami z dokumentów oraz konieczność przeprowadzenia dowodów wyżej wymienionych, w sprawie powstaje stan, w którym dowody te składają się na całość przewodu sądowego” (str. 5 uzasadnienia zaskarżonego wyroku). Aktualnie obowiązujące przepisy przewidują w takiej sytuacji konieczność przeprowadzenia uzupełniającego postępowania dowodowego przez sąd *ad quem*. „Konieczność uzupełnienia postępowania dowodowego, względnie potrzeba dokonania ponownej, spełniającej wymogi art. 7 k.p.k., oceny dowodów już zgromadzonych, nie mieści się w ustawowych podstawach orzeczenia kasatoryjnego, wynikających z art. 437 § 2 zdanie drugie in fine k.p.k., bez względu na rangę tych dowodów i ich znaczenie dla wyniku postępowania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2023 r., V KS 20/23).

W świetle powyższych rozważań za zasadny należało uznać podniesiony w skardze prokuratora zarzut rażącego naruszenia art. 437 § 2 k.p.k., jako że nie zachodziła potrzeba przeprowadzenia na nowo przewodu w całości przez Sąd *meriti*. Zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego należało więc uchylić i przekazać sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu apelacyjnym.

Rozpoznając sprawę raz jeszcze, Sąd ten przeprowadzi dowody, które uzna za konieczne dla ustalenia wszystkich okoliczności niezbędnych do rozstrzygnięcia o odpowiedzialności karnej P. M. za zarzucony mu czyn.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[SOP]

[ms]

